

Rozpoznávanie obrazcov šk.r. 2019-20

Úvodná prednáška

Doc. RNDr. Milan Ftáčnik, CSc.

Sylabus prednášky

- Príznamy, extrakcia (v prednáške z PV)
- Klasické prístupy vs. neurónové siete
- Štatistika a pravdepodobnosť
- Príznamy, selekcia a príznakový vektor
- Klasifikátory a ich hodnotenie
- Neurónové siete
- Aplikácie

Rozšírený sylabus prednášky

- Úloha klasifikácie, klasický prístup cez príznaky a klasifikátor vs. neurónové siete
- Výber a selekcia príznakov
- Klasifikátory, klasický prístup
  - Bayesovská teória rozhodovania, diskriminačné funkcie a rozdeľujúce nadplochy, kritérium minimálnej chyby
  - Rozhodovacie stromy

Rozšírený sylabus prednášky II

- Diskriminačná analýza, lineárny klasifikátor
- Mechanizmy podporných vektorov (SVM) a kernelový trik na nelineárny prípad
- Riadené vs. neriadené učenie klasifikátora
- Neurónové siete a hlboké konvolučné neurónové siete
- Hodnotenie kvality klasifikácie

Podmienky ukončenia

- 60 bodov skúška
- 40 bodov cvičenie
- Z každého aspoň 50%

- 50 b – E   60 b – D
- 70 b – C   80 b – B
- 90 b – A

Literatúra (v knižnici FMFI UK)

- Christopher M. Bishop: **Pattern Recognition and Machine Learning**
- Richard O. Duda, Peter E. Hart, David G. Stork: **Pattern classification**
- Trevor Hastie, Robert J. Tibshirani, J. Jerome H. Friedman: **The elements of statistical learning**
- V. Kvasnička et al: **Úvod do teórie neurónových sietí**

Pattern recognition

- „The assignment of a physical object or event to one of several pre-specified categories“
- R. O. Duda, P. E. Hart, and D. G. Stork, *Pattern Classification*
- Disciplína je prepojená s počítačovým videním, podobá sa na strojové učenie či dolovanie dát
- Zaraduje sa neznámy objekt do triedy na základe popisu (obrazca)

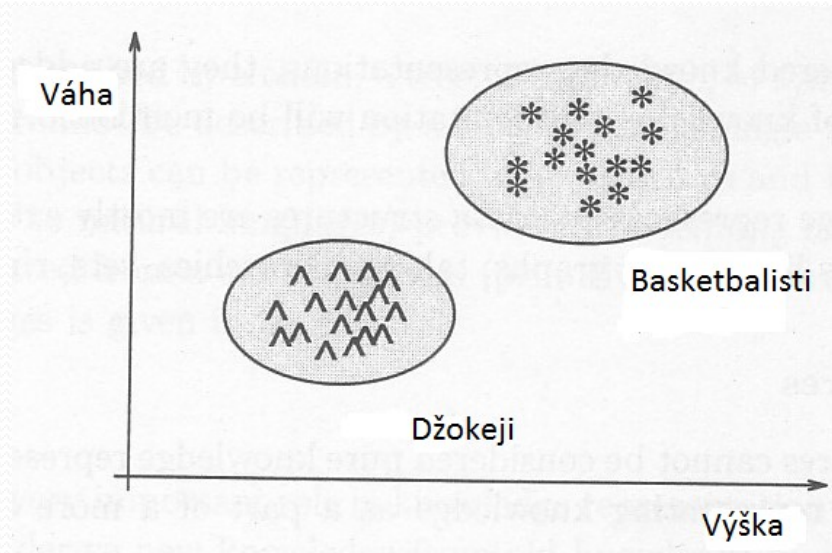
Štatistický vs. syntaktický popis

- Štatistický popis je kvantitatívny, je to príznakový vektor $\mathbf{x} = (x_1, x_2, \dots, x_n)$, kde zložky x_i sú číselné príznaky z popisu oblasti a ich všetky možné hodnoty tvoria n-rozmerný Euklidovský príznakový priestor
- Syntaktický popis je štrukturálny, je to reťazec $\mathbf{x} = abcdef$, kde znaky slova $\mathbf{x}$ označujú primitíva, teda ďalej nedeliteľné časti obrazu

Rozpoznávanie obrazcov

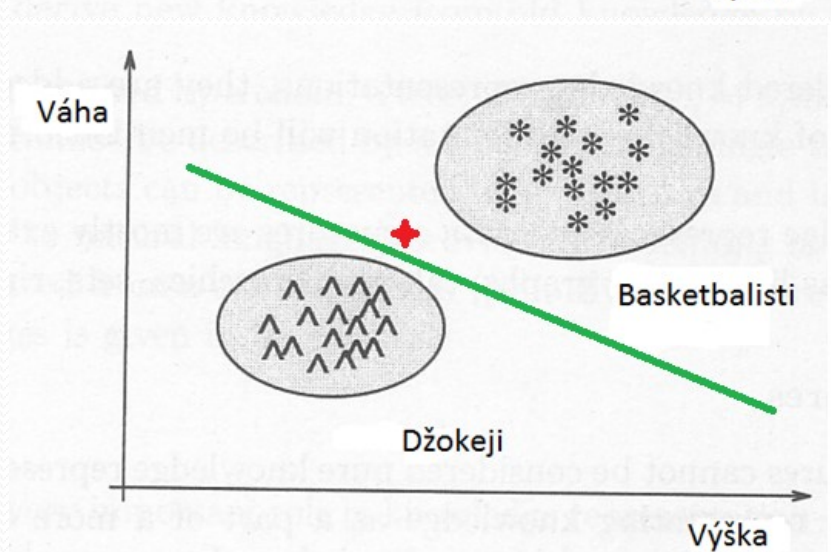
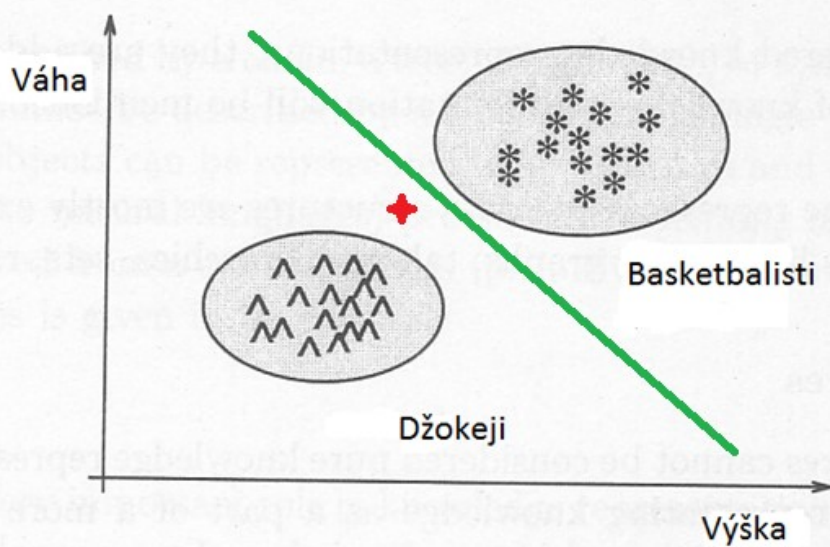
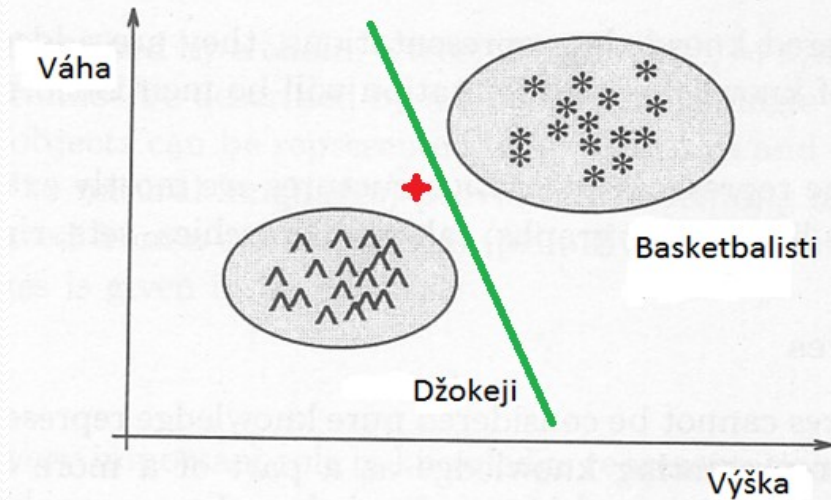
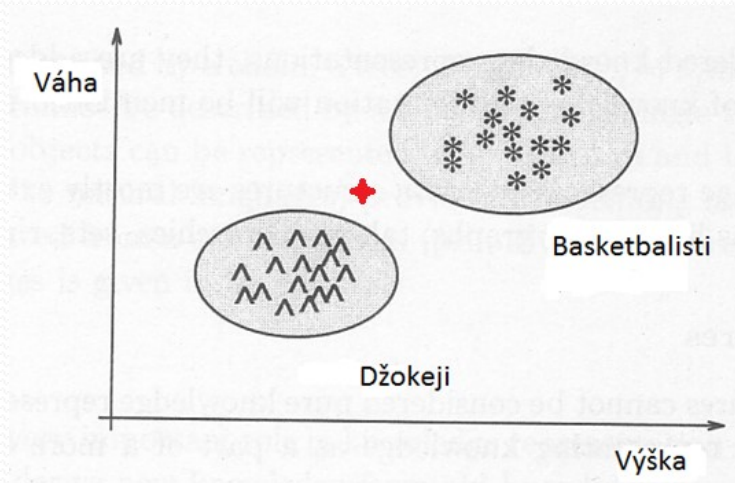
- Príklad: 2D príznakový vektor $\mathbf{x} = (\text{výška}, \text{váha})$, klasifikujeme do dvoch tried a sú známe prvky tried

- Klasifikátor rozhodne o zaradení do triedy na základe pravidla vytvoreného učením na základe známych prvkov tried

Rozpoznávanie obrazcov II

- Kam zaradíme neznámeho uchádzača?

Rozpoznávanie obrazcov III

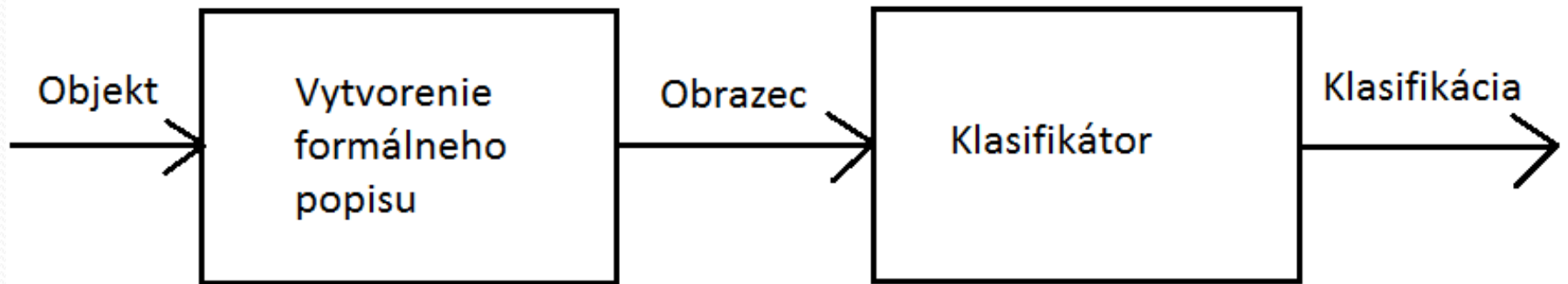
- **Objekt** je fyzická jednotka, obvykle reprezentovaná oblasťou v obraze
- Objekt popisujeme formálnym popisom, ktorý sa nazýva **obrazec** (angl. pattern)
- Obrazcom môže byť **príznakový vektor**, vyjadrujúci kvantitatívny popis oblasti alebo **slovo** z primitív a relácií medzi nimi vyjadrujúce štrukturálny (kvalitatívny) popis

Rozpoznávanie obrazcov IV

- Množinu všetkých objektov možno rozdeliť na podmnožiny s podobnými príznakmi, ktoré sa nazývajú **triedy**
- **Rozpoznanie objektu** znamená priradenie triedy k neznámemu objektu a zariadenie, ktoré priraduje, sa nazýva **klasifikátor**
- Počet tried sa vie obvykle dopredu alebo sa dá odvodiť zo špecifikácie problému

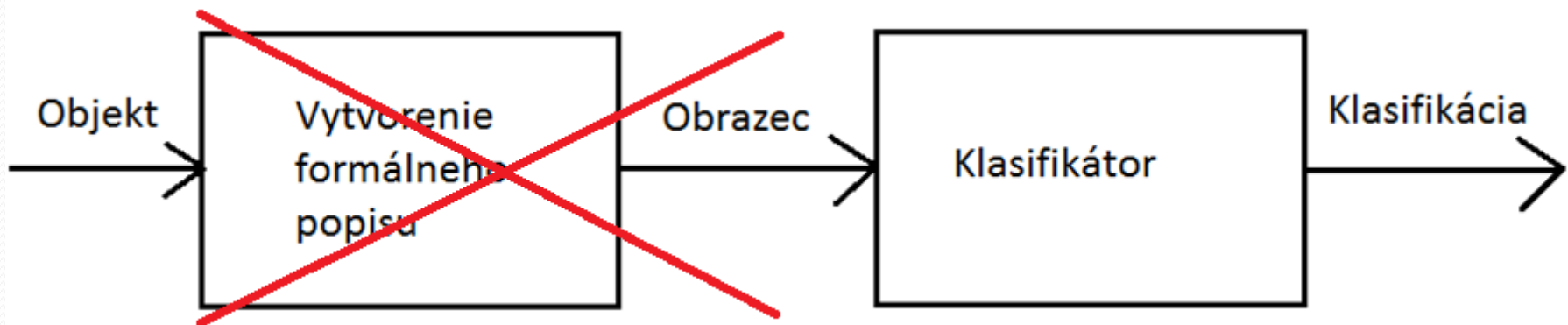
Rozpoznávanie obrazcov V

- Klasifikátor nerozhoduje o rozpoznaní objektu priamo, ale na základe formálneho popisu vlastností objektu = obrazec
- Preto hovoríme o rozpoznávaní obrazcov (angl. Pattern recognition)

Rozpoznávanie obrazcov VI

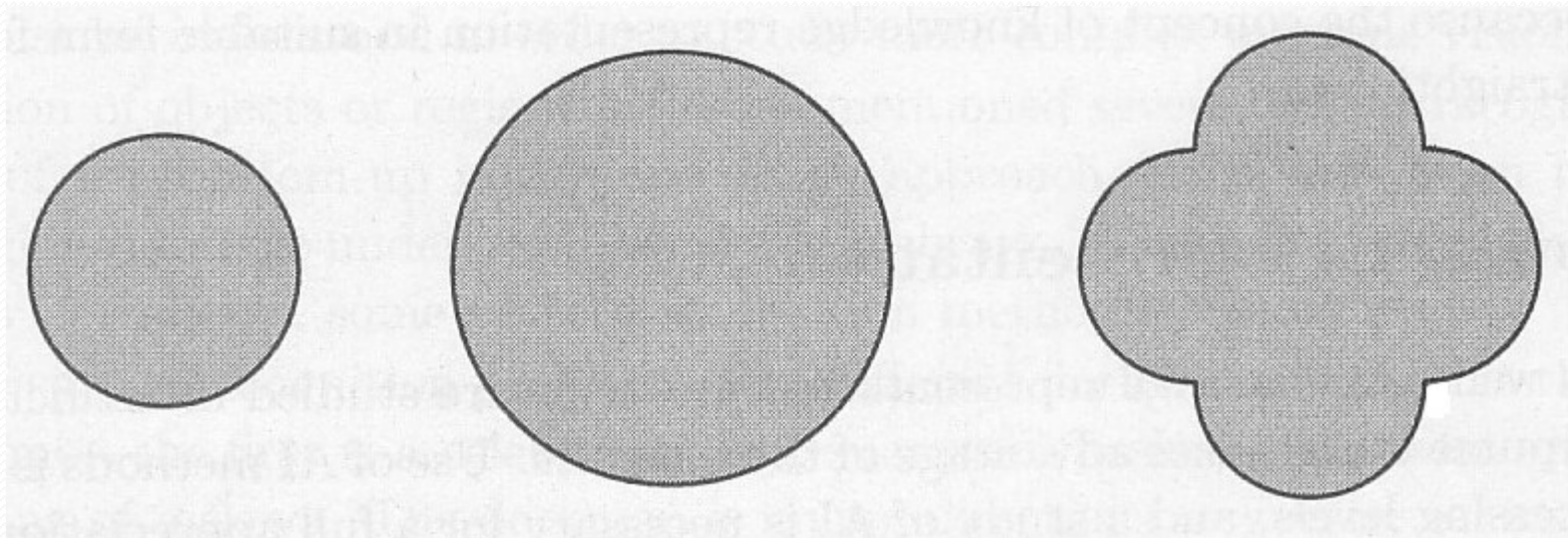
- Najprv uvedieme **klasický prístup**, založený na príznakoch určených človekom a klasifikátore – dá sa použiť pre malý počet známych vzoriek
- Potom **neurónové siete** - vedia sami nájsť vhodné príznaky a na základe toho rozhodnúť o triede, potrebujú veľmi veľa známych vzoriek

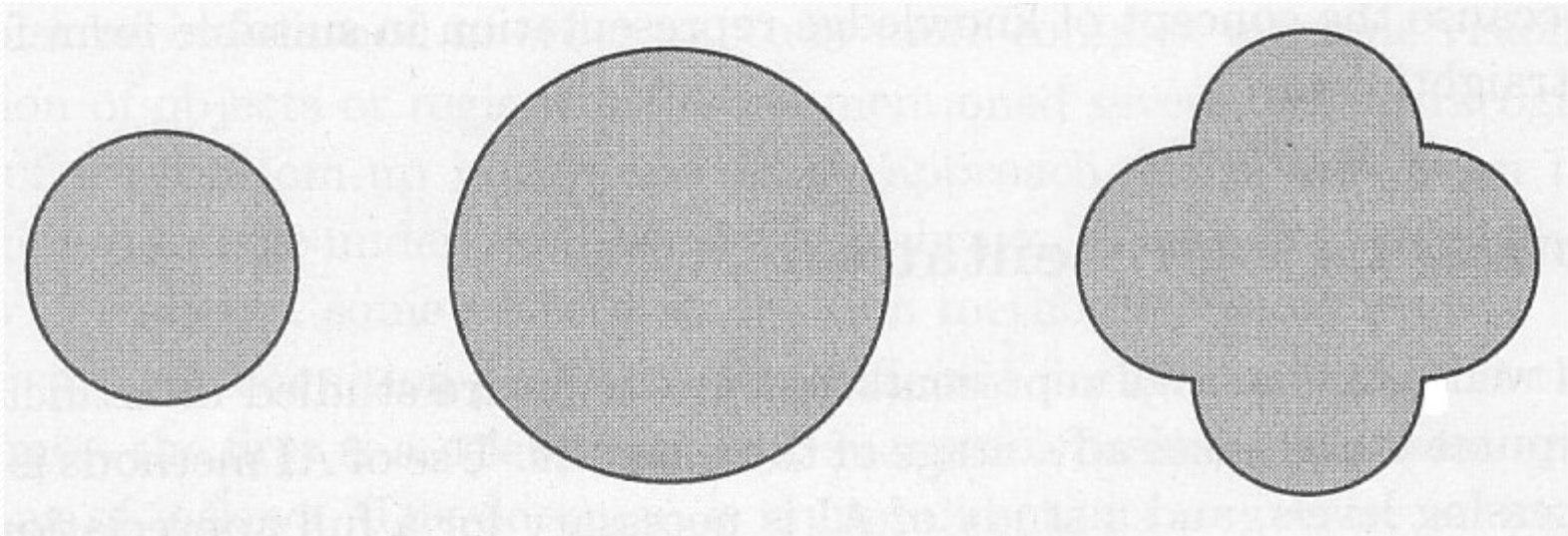
Klasický prístup k rozpoznávaniu

- Aké príznaky by ste použili na klasifikáciu nasledovných objektov?

Klasický prístup k rozpoznávaniu II

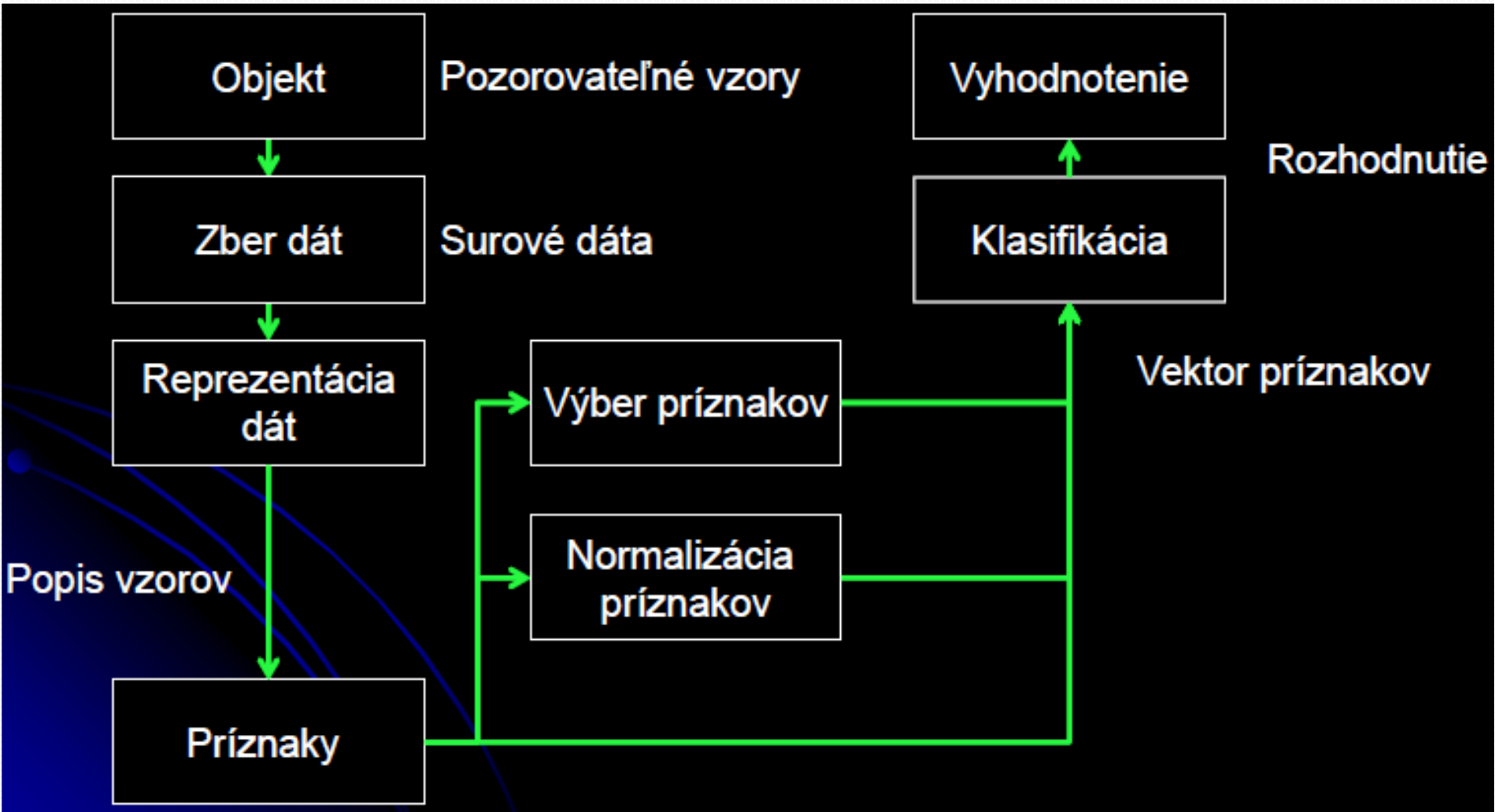
- Aké príznaky by ste použili na klasifikáciu nasledovných objektov?

Príznakový vektor
 $\mathbf{x} = (\textit{veľkosť}, \textit{kompaktnosť})$

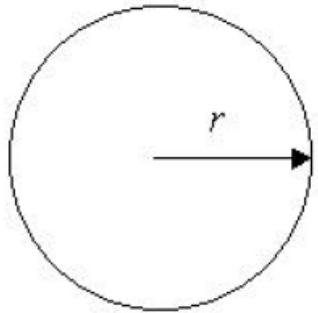
Rozpoznávanie

Príznamy

- Výber príznamov ovplyvní klasifikáciu
- Príznamy na odlíšenie tried **odevy** (nohavice, košele), **ovocie** (jablká, pomaranče), **zelenina** (šalát, paradajky)
- Ak zvolíme príznam „zelené veci“ tak sa dostanú jablká, šalát, košele do triedy **zelené oddelenie**

Príklad

(a)

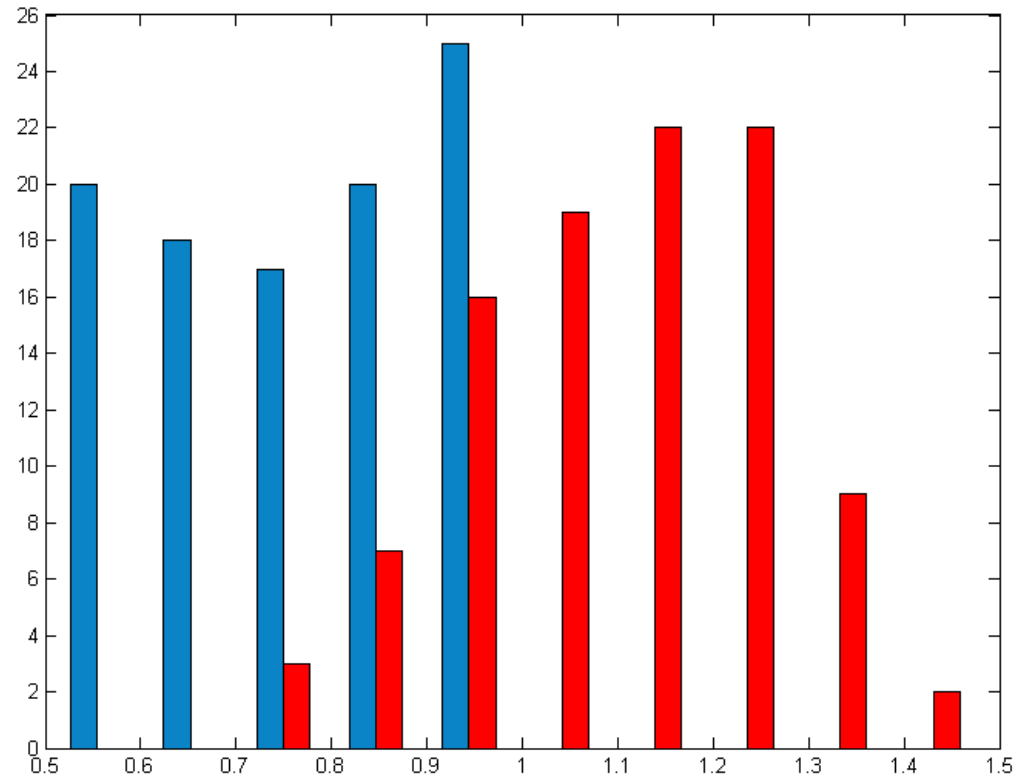

(b)

Cukríky v
krabiciach:

$$0,7 < a \leq 1,5$$

$$0,5 < r \leq 1$$

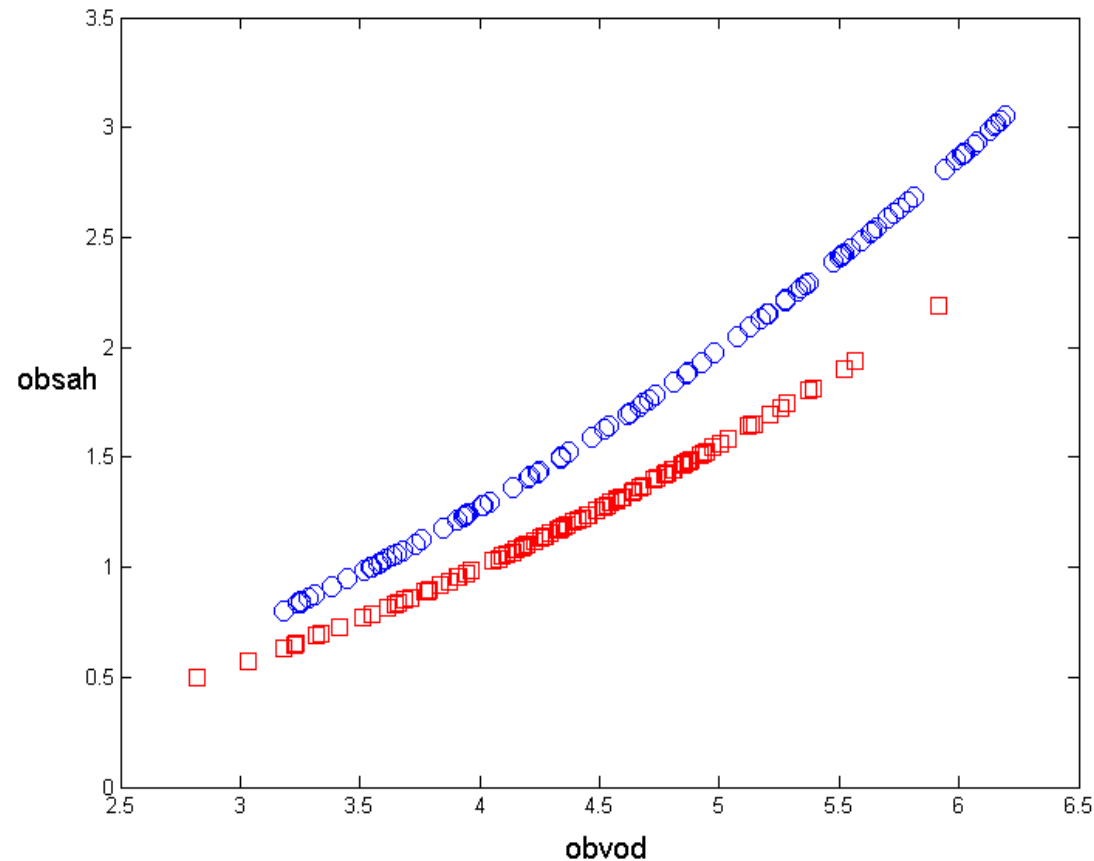

Dva príznaky

	kruh	štvorec
Obvod	$P(r) = 2\pi r$	$P(r) = 4a$
Obsah	$A(r) = \pi r^2$	$A(r) = a^2$

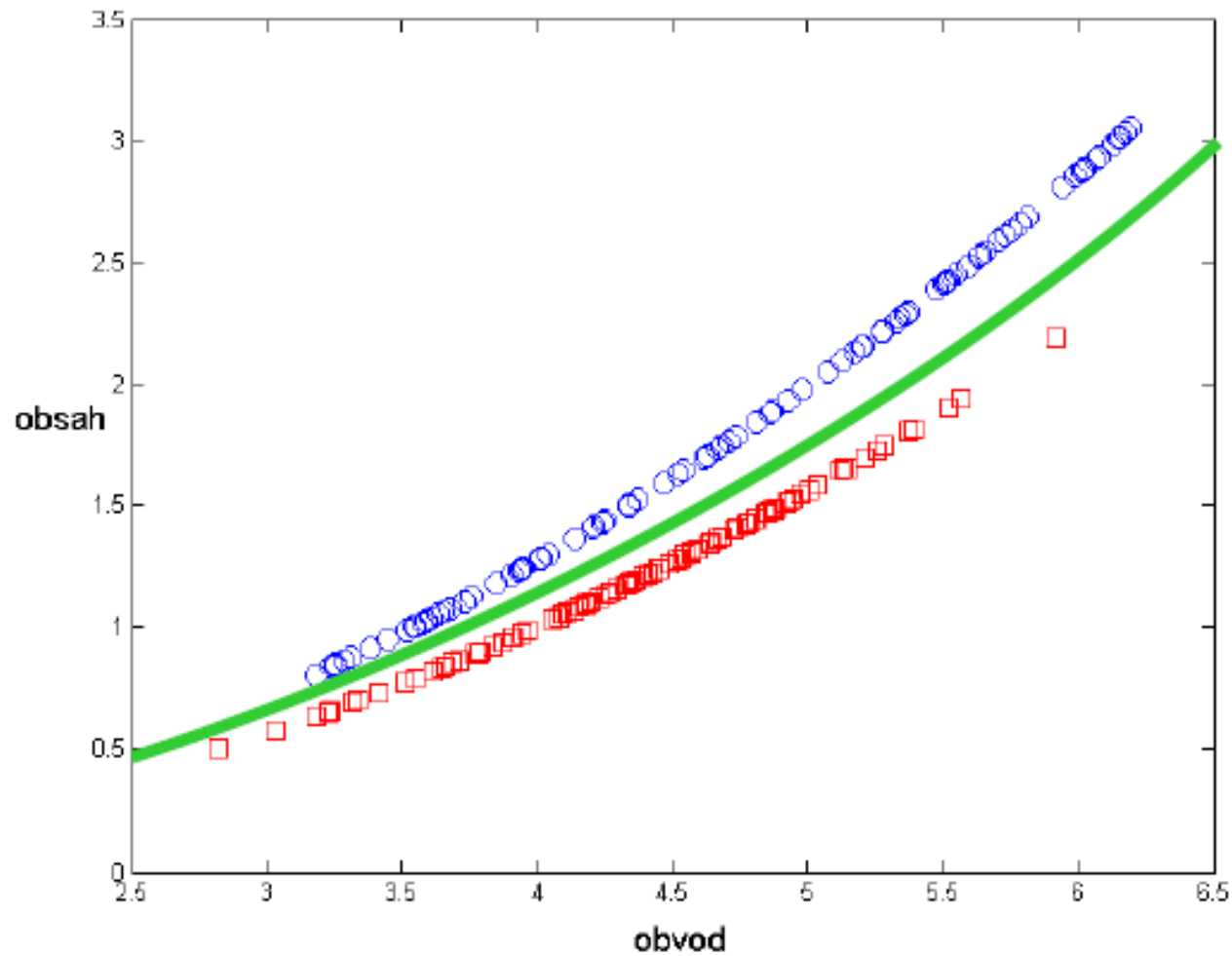
- Obvod x obsah = priestor príznakov

$$A = \frac{p^2}{4\pi} \text{ vs. } A = \frac{p^2}{16}$$

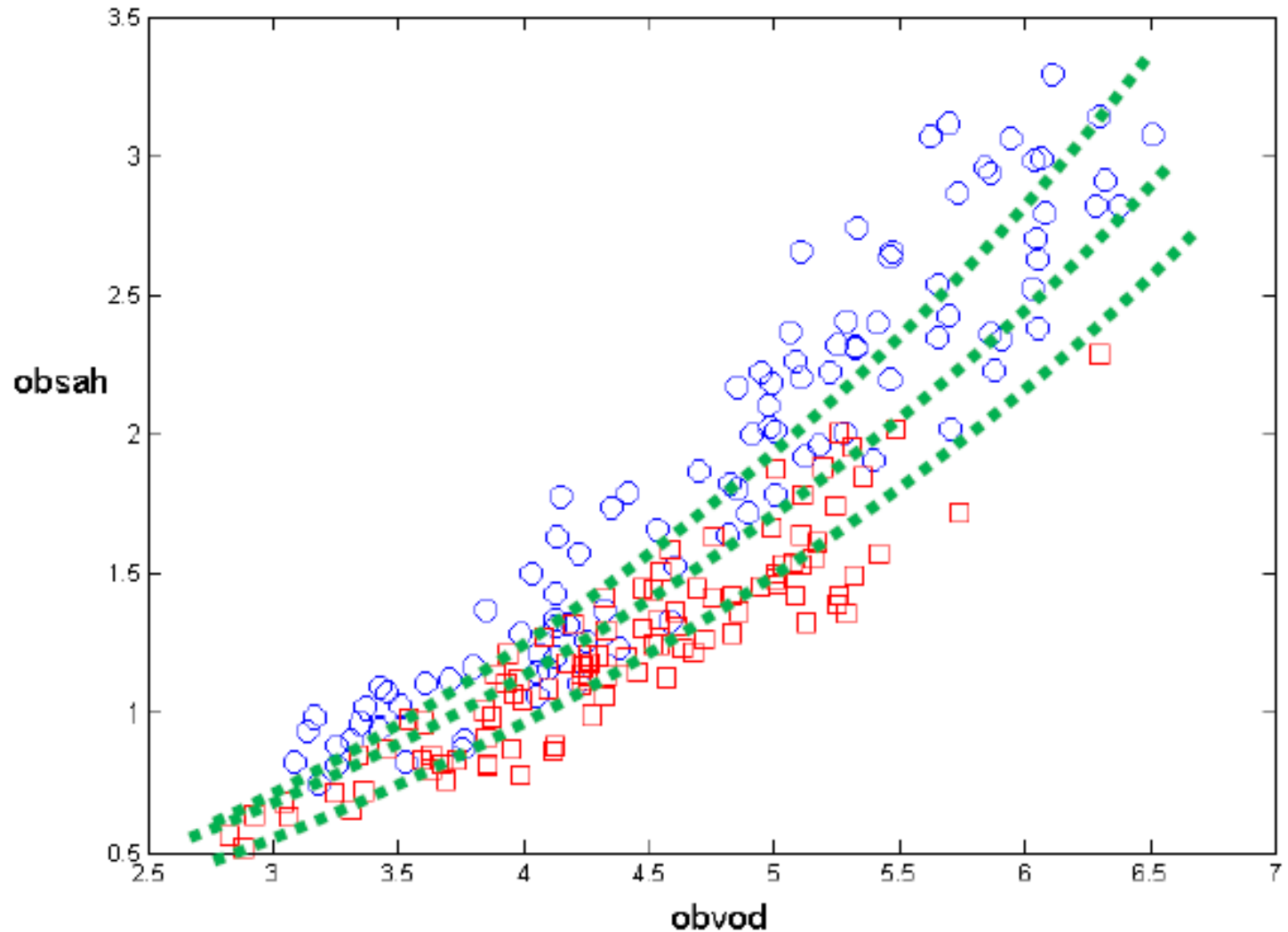

Kritérium na rozpoznanie

- $A = \frac{P^2}{k}$, kde $4\pi < k < 16$

Iná situácia z hľadiska príznakov

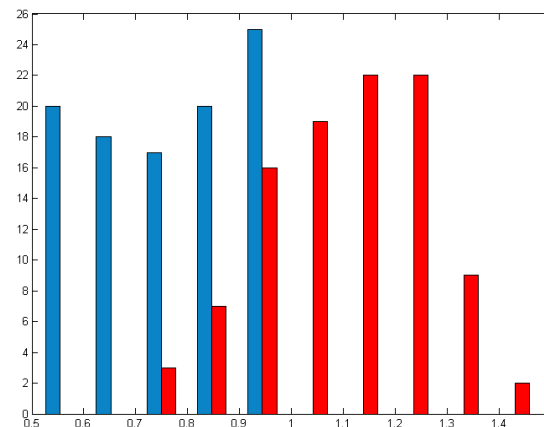
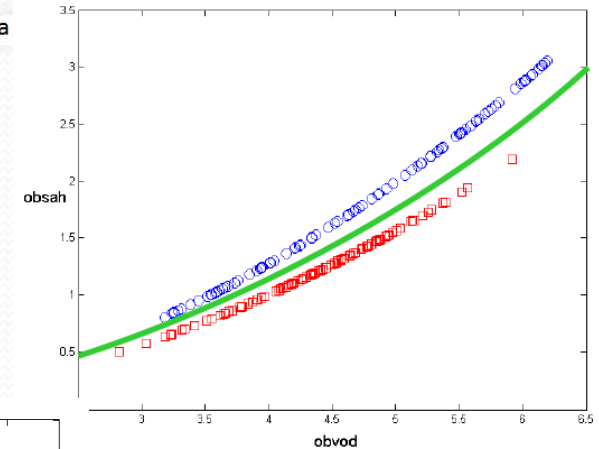
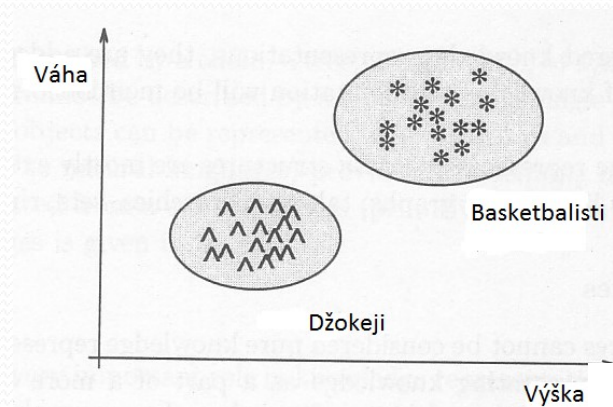

Rozdelenie tried objektov

- **Separovateľné** triedy – objekty z rôznych tried sa dajú oddeliť nadplochami
- **Lineárne separovateľné** triedy – dajú sa oddeliť nadrovinami
- **Neseparovateľné** triedy – jeden objekt môže patriť do viacerých tried, čiže klasifikátor pri klasifikácii urobí chybu - taká je väčšina reálnych problémov

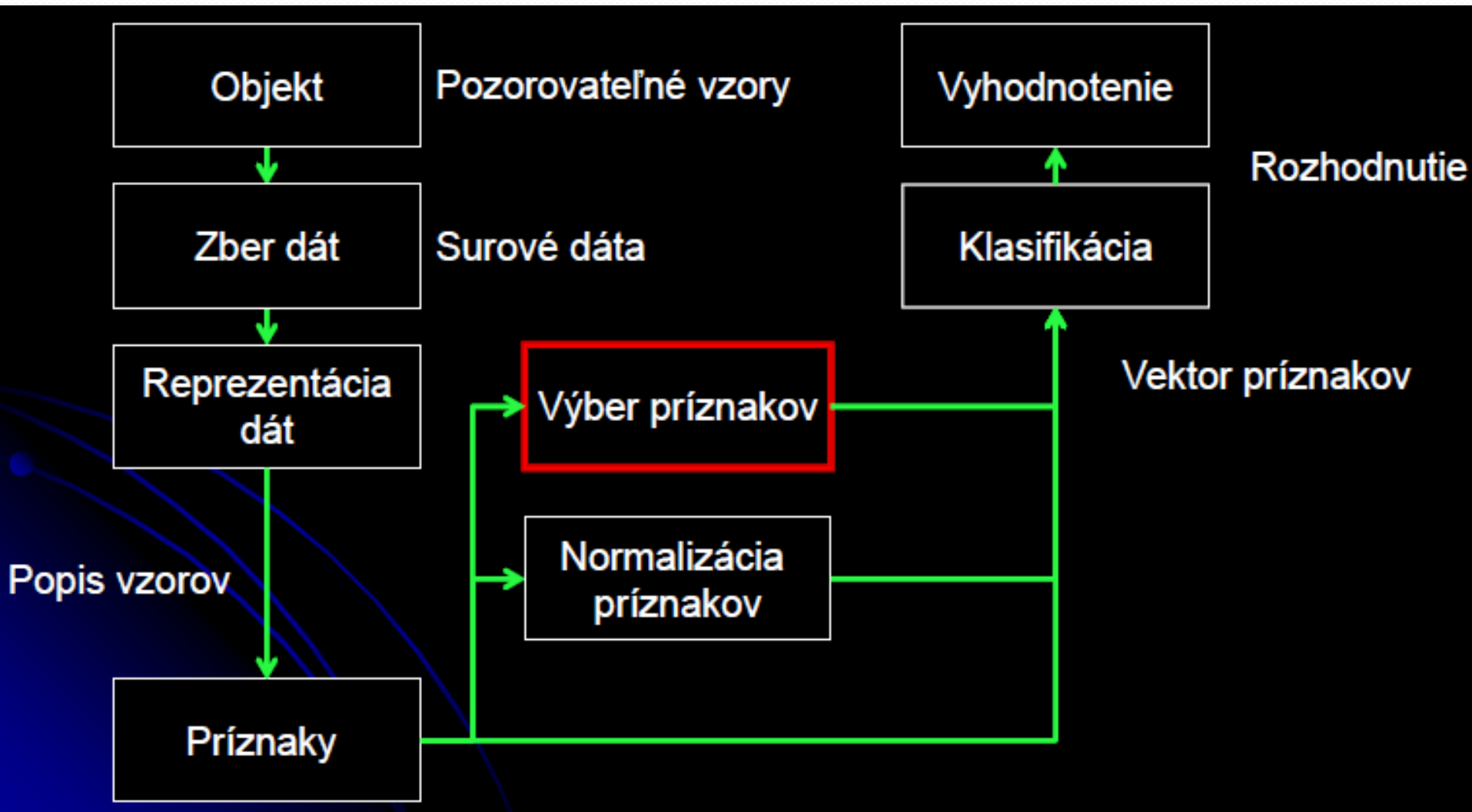
Rozdelenie tried objektov II

- **Lineárne separovateľné**
- **Separovateľné, ale nie lineárne**
- **Neseparovateľné**

Rozpoznávanie

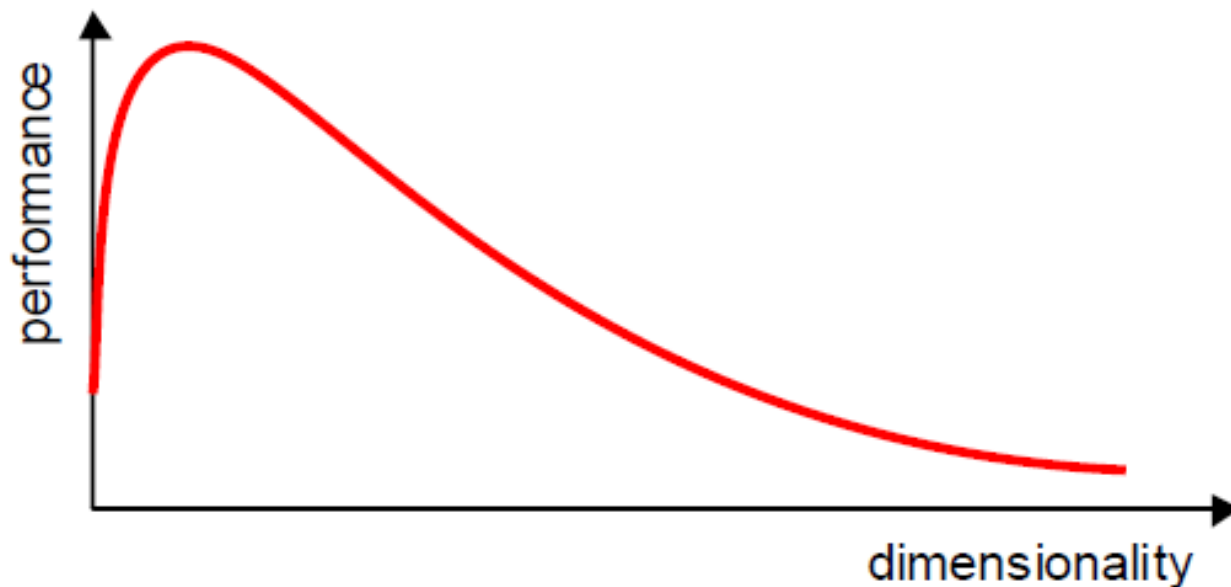

Príznaky

- viac príznakov => viac informácie, vyššia presnosť
- viac príznakov => zložitejšia extrakcia
- viac príznakov => zložitejší tréning klasifikátora
- Riešenie: **optimálny počet príznakov**

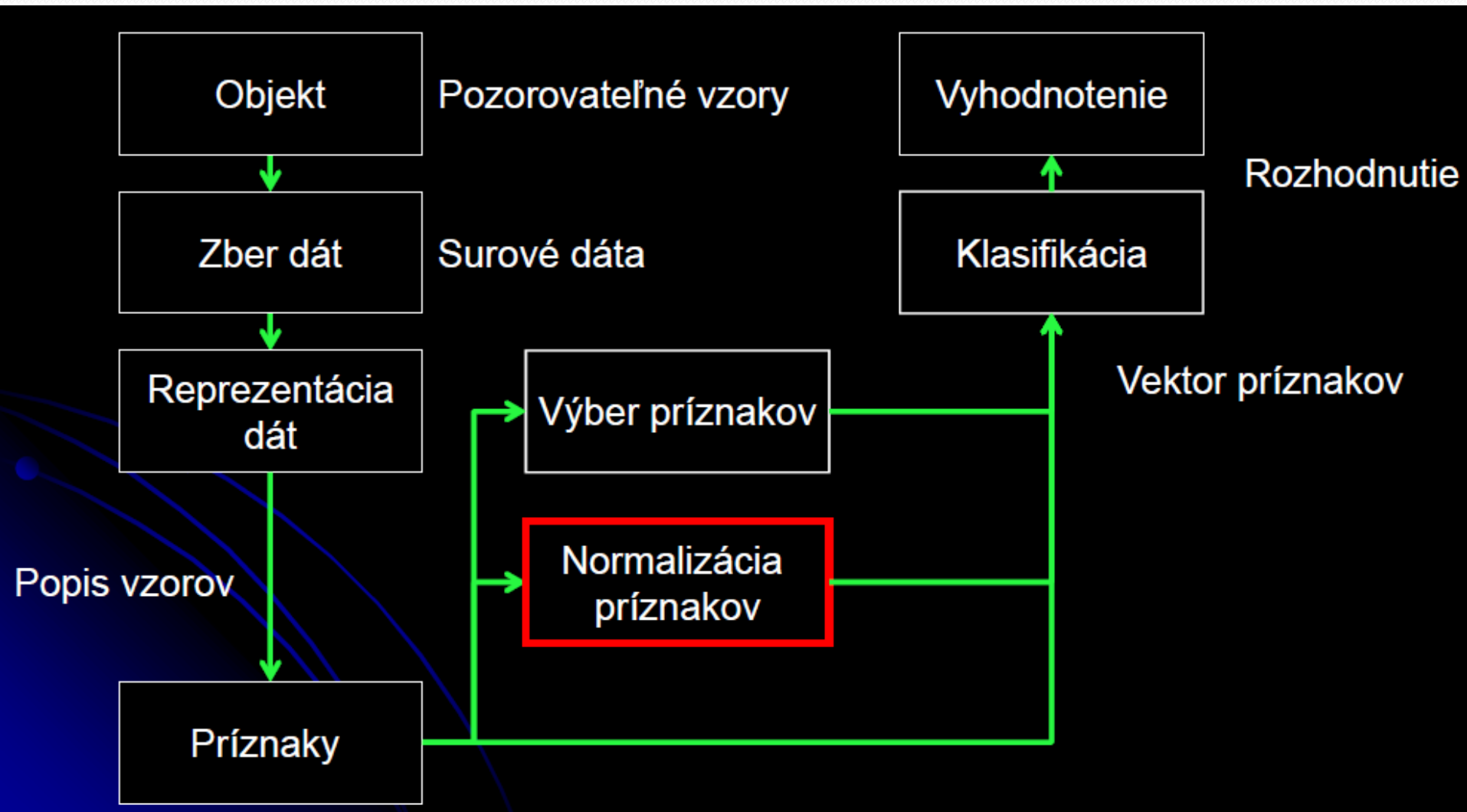
Príznamy II

- Riešenie: optimálny počet príznamov aj kvôli curse of dimensionality (prekliatie dimenzionality)

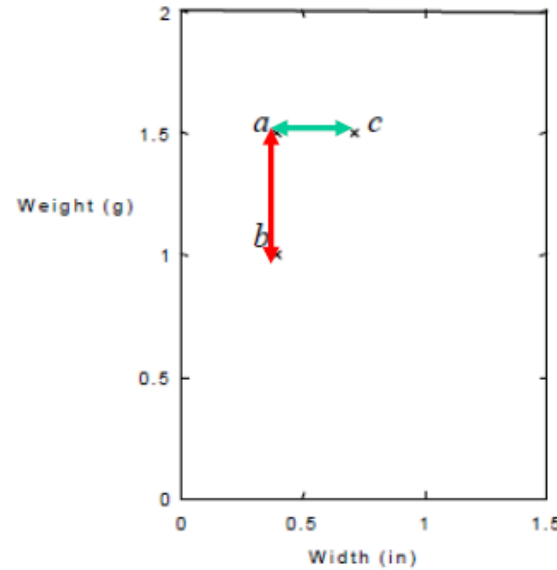
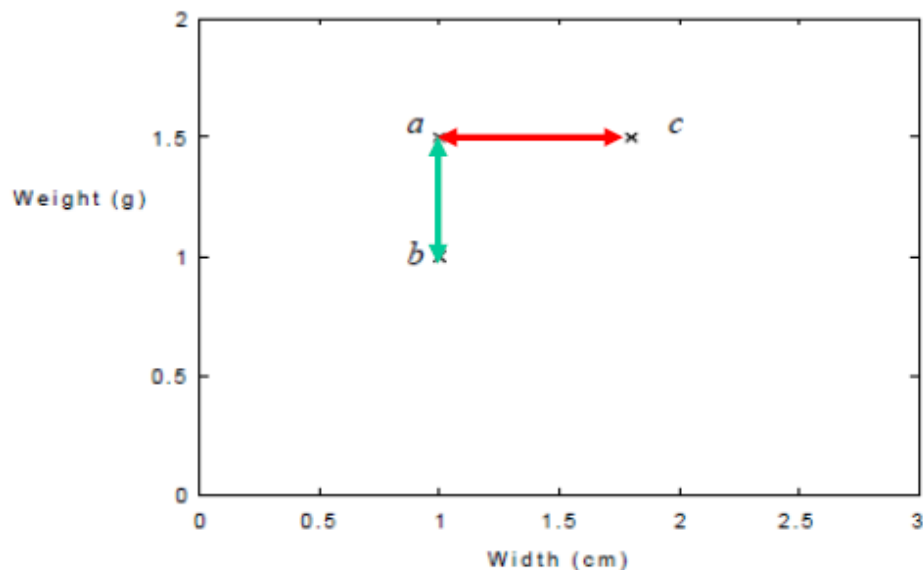
Dimenzionalita je rozmer príznamového vektora

Rozpoznávanie

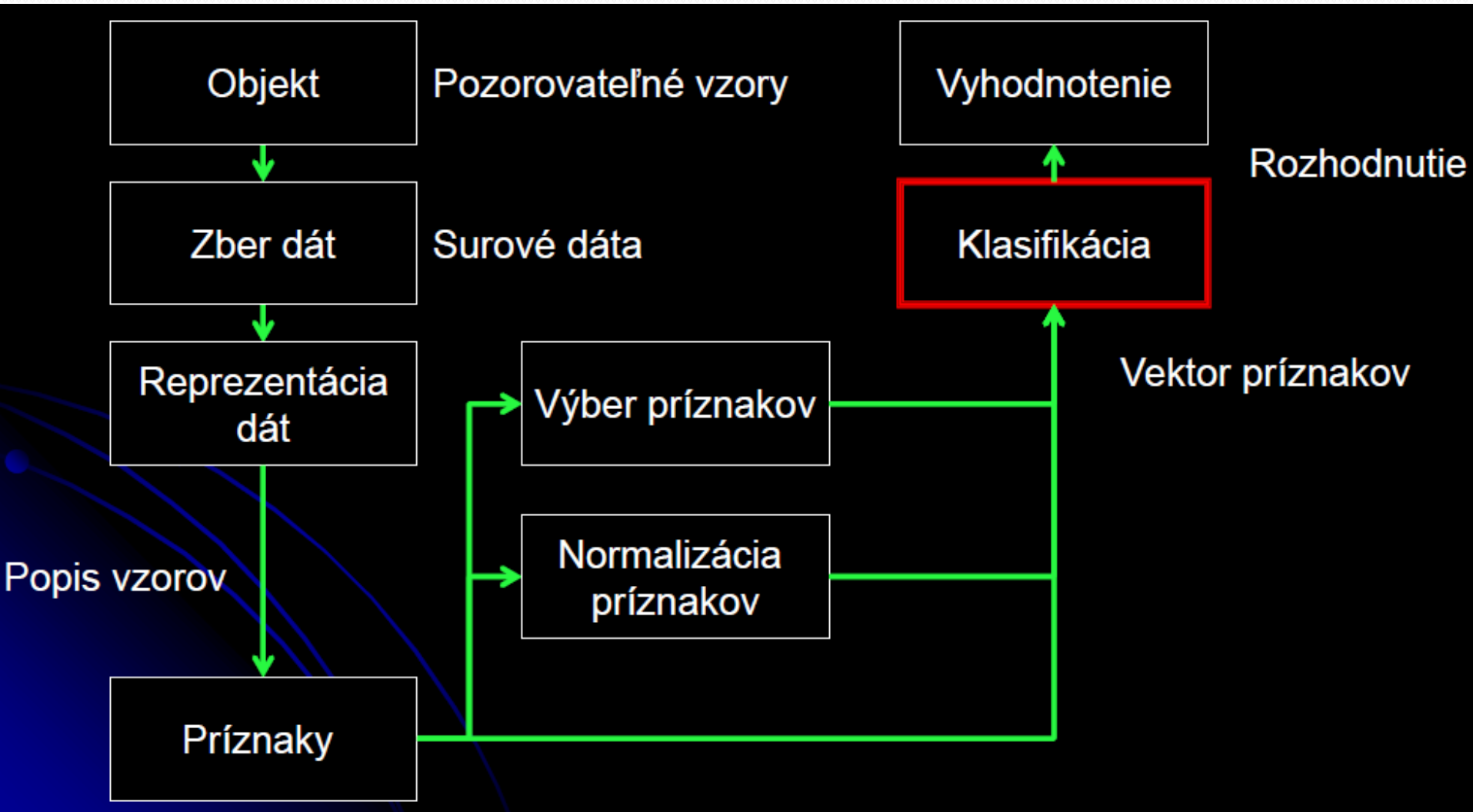

Normalizácia príznačov

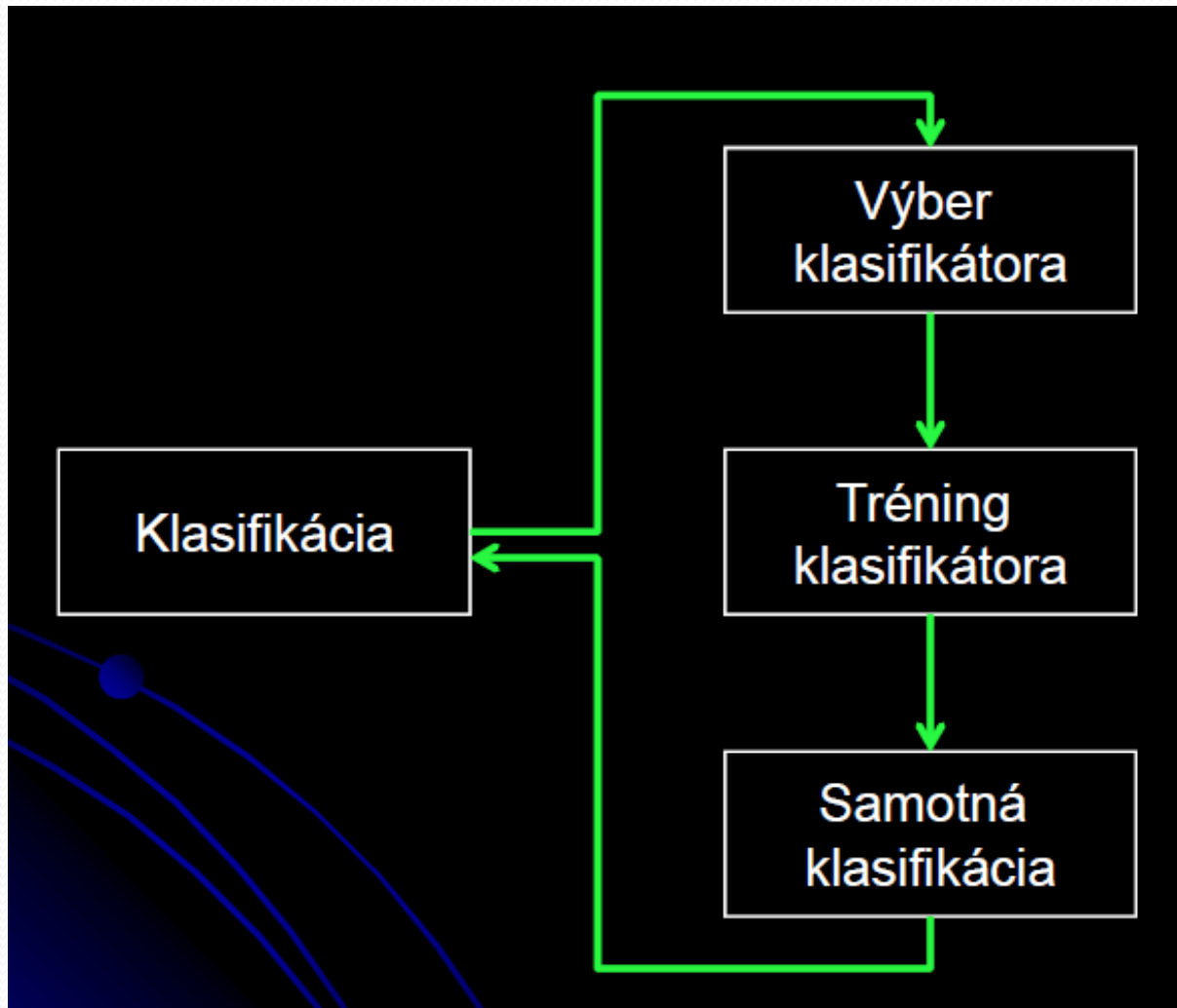
- Príznaky majú rozmer (cm, m, cl, ...)
- Výber jednotiek ovplyvňuje vzdialenosť v priestore príznačov
- Normalizáciou dostaneme bezrozmerné

Rozpoznávanie

Klasifikácia

Tréning (učenie) klasifikátora

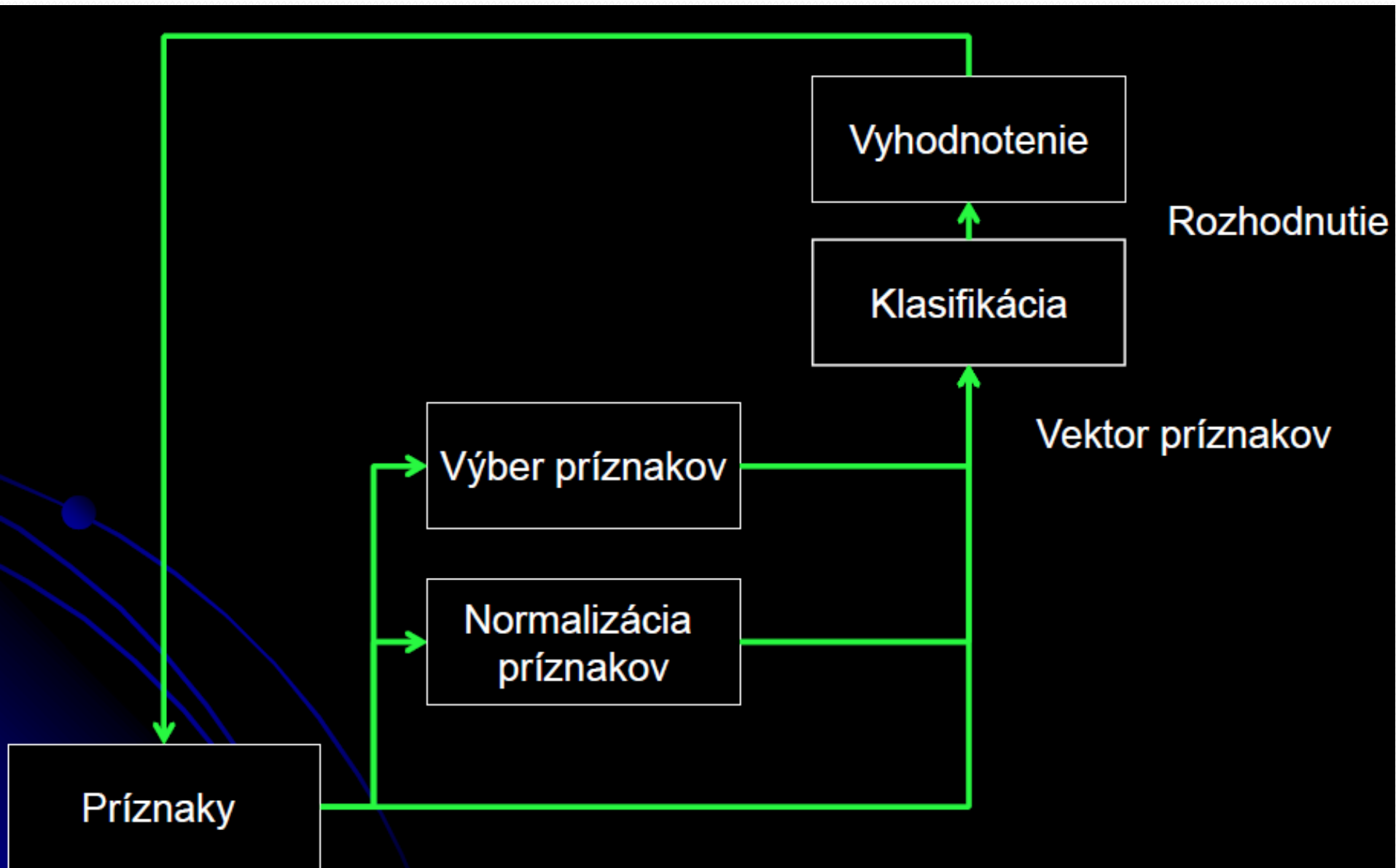
- Učenie s učiteľom:
  - Ak máme príznakové vektory a k nim označenie triedy, do ktorej patria
  - Vo fáze učenia klasifikátor postupne nastavuje parametre oddeľujúcich nadplôch
  - Pri neurónových sieťach sa pri učení nastavujú váhy jednotlivých spojení neurónov

Tréning (učenie) klasifikátora II

- Učenie bez učiteľa
  - Ak nemáme takéto označenie a treba vytvoriť triedy bez pomoci učiteľa
  - Robí sa to pomocou tzv. zhlukovej analýzy, kde sa do tried zoskupujú príznakové vektory, ktoré sú blízko
- Ďalšie modifikácie učenia – napr. prenos učenia (transfer learning)

Obsah prednášky

Typy klasifikátorov

- Šablóny (PV)
- Príznakové metódy
  - Klasické techniky
- Neurónové siete
  - Konvolučné neurónové siete
- Syntaktické (štrukturálne) metódy

Klasické (príznakové) metódy

- ***Štatistika***

- Bayesovská teória rozhodovania

- ***Vzdialenosti medzi príznakmi***

- Techniky najbližších susedov
- Diskriminačná analýza
- Mechanizmy podporných vektorov
- Metóda K priemerov

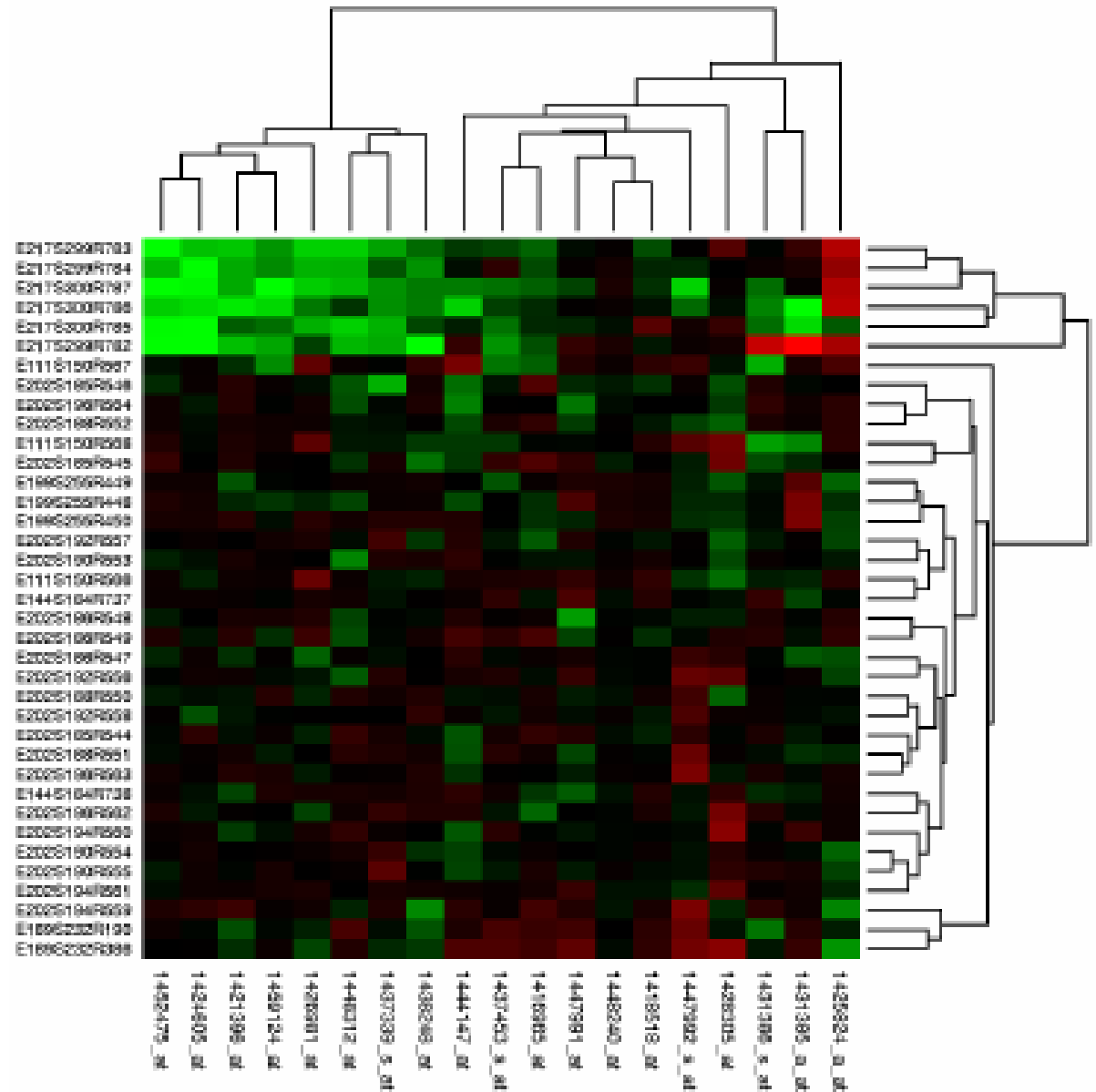
- ***Pravidlá***

- Rozhodovacie stromy

Neurónové siete

- ***Biologicky inšpirované***
  - Neurónové siete
  - Samoorganizujúce sa mapy
  - Hlboké neurónové siete
- Neurónové siete vyžadujú veľké množstvo tréningových dát – od 100.000 vyššie
- Pri menšom počte dát – skôr klasické metódy alebo prenos učenia

Aplikácie 1

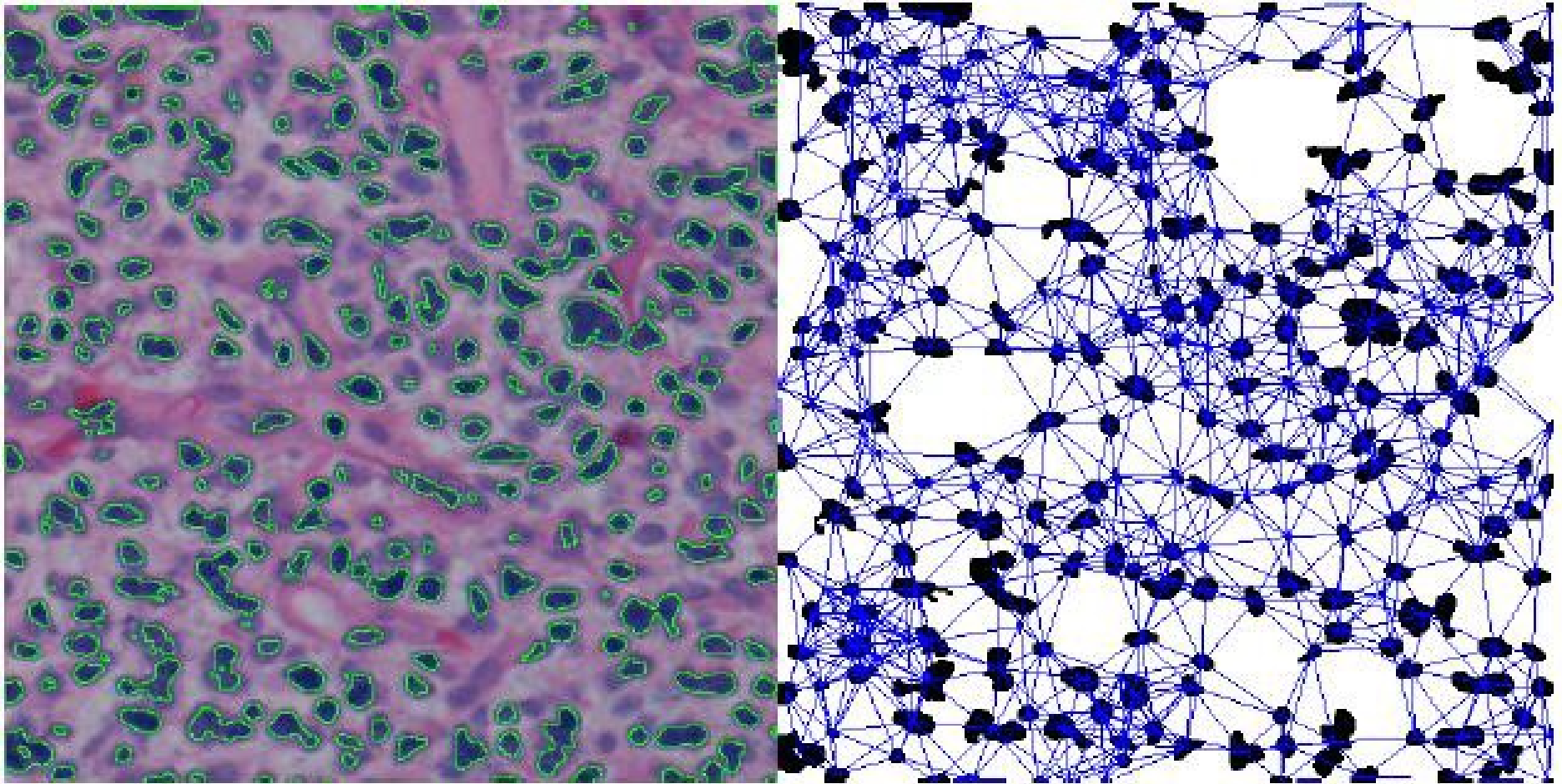
Clustering of microarray data.

Aplikácie 2

Building and building group recognition using satellite data.

Aplikácie 3

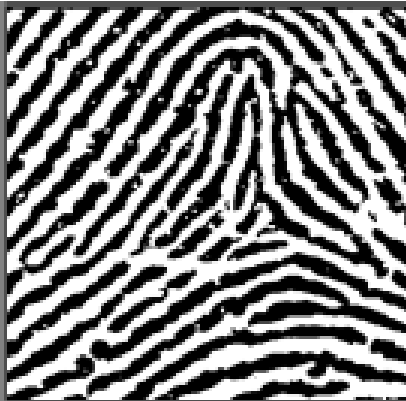
Cancer detection and grading using microscopic tissue data.

Aplikácie 4

Plain Arch

Tented Arch

Right Loop

Left Loop

Accidental

Pocket Whorl

Plain Whorl

Double Loop

Fingerprint recognition.

Aplikácie 5

From
Jim Elder
829 Loop Street, Apt 300
Allentown, New York 14707

Nov 10, 1999

To
Dr. Bob Grant
602 Queensberry Parkway
Omar, West Virginia 25638

We were referred to you by Xena Cohen at the University Medical Center. This is regarding my friend, Kate Zack.

It all started around six months ago while attending the "Rubeq" Jazz Concert. Organizing such an event is no picnic, and as President of the Alumni Association, a co-sponsor of the event, Kate was overworked. But she enjoyed her job, and did what was required of her with great zeal and enthusiasm.

However, the extra hours affected her health; halfway through the show she passed out. We rushed her to the hospital, and several questions, x-rays and blood tests later, were told it was just exhaustion.

Kate's been in very bad health since. Could you kindly take a look at the results and give us your opinion?

Thank you!
Jim

From
Jim Elder
829 Loop Street, Apt 300
Allentown, New York 14707

Nov 10, 1999

To
Dr. Bob Grant
602 Queensberry Parkway
Omar, West Virginia 25638

We were referred to you by Xena Cohen at the University Medical Center. This is regarding my friend, Kate Zack.

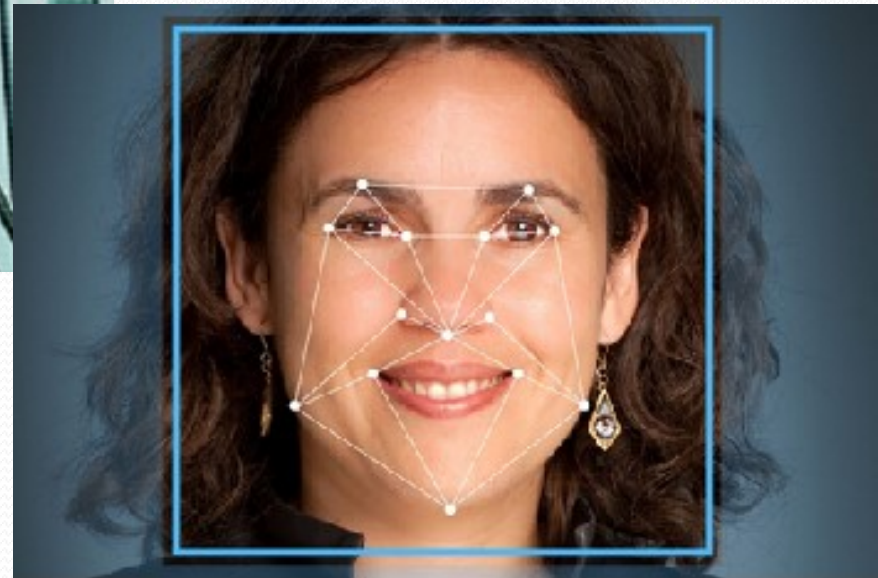
It all started around six months ago while attending the "Rubeq" Jazz Concert. Organizing such an event is no picnic, and as President of the Alumni Association, a co-sponsor of the event, Kate was overworked. But she enjoyed her job, and did what was required of her with great zeal and enthusiasm.

However, the extra hours affected her health; halfway through the show she passed out. We rushed her to the hospital, and several questions, x-rays and blood tests later, were told it was just exhaustion.

Kate's been in very bad health since. Could you kindly take a look at the results and give us your opinion?

Thank you!
Jim

Aplikácie 6

Rozpoznávanie tváre

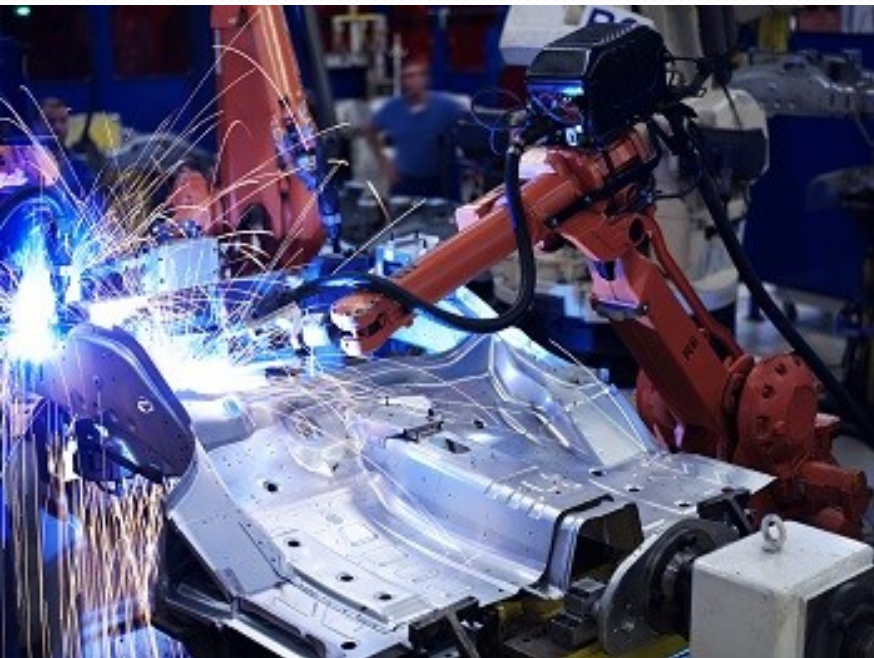
Aplikácie 7

Zrelosť úrody, triedenie potravín

Aplikácie 8

Robotické zváranie, kontrola pri montáži

Aplikácie 9

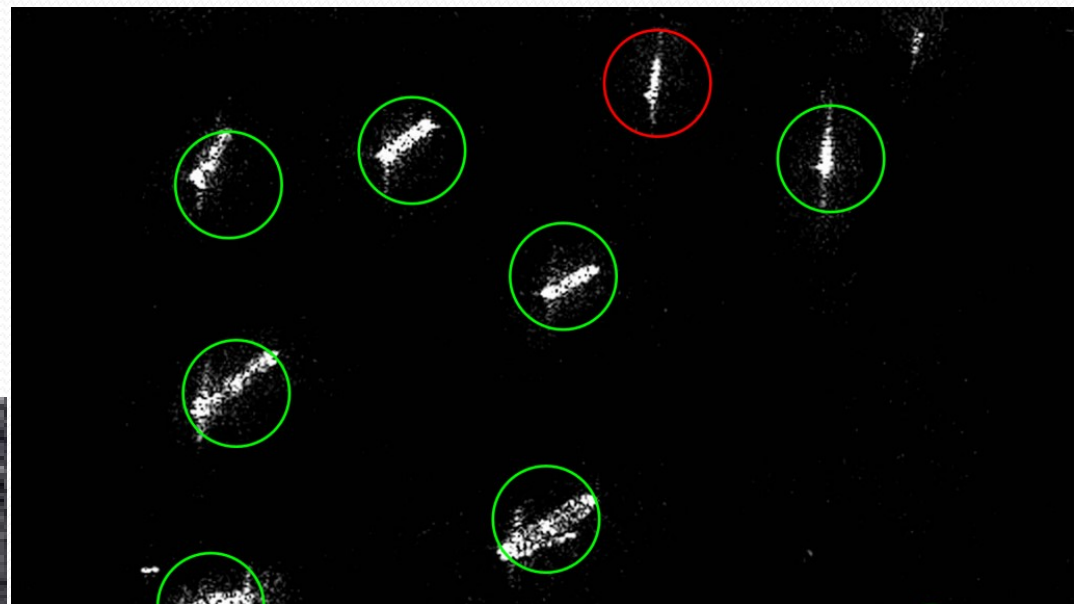
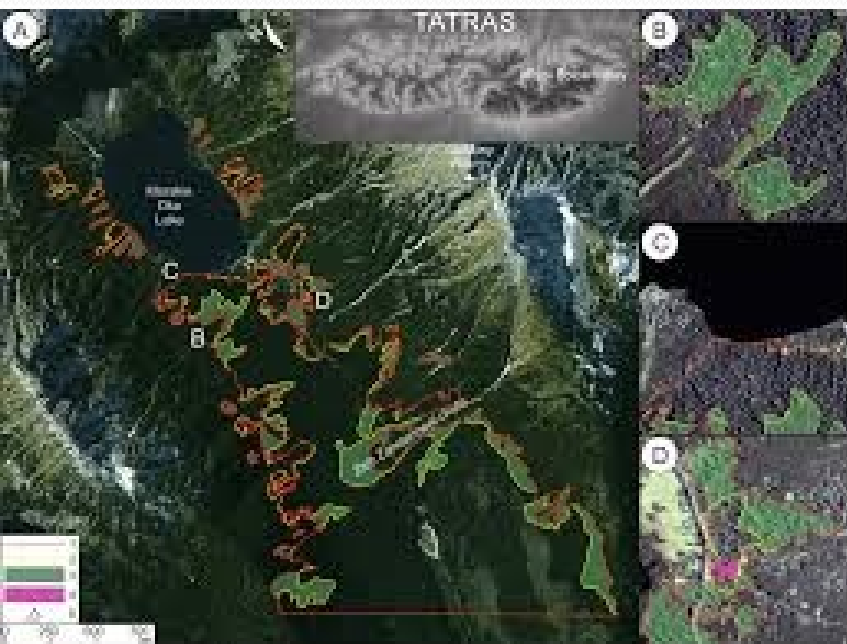
Autonómne autá, inteligentné riadenie dopravy

Aplikácie 10

Humanoidné roboty

Aplikácie 11

Diaľkový prieskum zeme (poškodenie lesa, rozsah rybolovu)

Aplikácie 12

Určenie obrazu v galérii alebo na internete

Aplikácie a aplikačné oblasti

Problémová oblasť	Aplikácia	Vstupný obrazec	Triedy obrazcov
Analýza dokumentu	OCR	Obraz dokumentu	Písmená, slová
Klasifikácia dokumentov	Hľadanie na internete	Textové dokumenty	Sémantické kategórie
Klasifikácia dokumentov	Filtrovanie SPAMov	E-mail	SPAM/OK
Výber z MM databázy	Hľadanie na internete	Videoklip	Žánre videa

Aplikácie a aplikačné oblasti II

Problémová oblasť	Aplikácia	Vstupný obrazec	Triedy obrazcov
Rozpoznávanie reči	Asistent v telefóne	Rečová vlnová forma	Hovorené slová
Spracovanie prirodz. jazyka	Extrakcia informácie	Vety	Časti reči
Biometrické rozpoznávanie	Identifikácia osoby	Tvár, dúhovka, odtlačok	Autorizované osoby
Medicína	Asistovaná diagnostika	Obraz z mikroskopu	Rakovinová/zdravá bunka

Aplikácie a aplikačné oblasti III

Problémová oblasť	Aplikácia	Vstupný obrazec	Triedy obrazcov
Armáda	Rozpoznanie cieľa	Viditeľný/IR obraz	Typ cieľa
Priemyselná automatizácia	Doska plošných spojov	Obraz intenzít	Kvalitný/nekvalitný prod
Priemyselná automatizácia	Triedenie ovocia	Obrazy z priem. pásu	Stupne kvality ovocia
Dial'kový prieskum zeme	Predpoved' úrody	Multispektrálny obraz	Kategórie úrovnosti

Aplikácie a aplikačné oblasti IV

Problémová oblasť	Aplikácia	Vstupný obrazec	Triedy obrazcov
Bioinforma- tika	Analýza genómu	Postupnosť DNA	Známe typy génov
Dolovanie dát	Hľadanie zmysluplných	Body v mul- tiD priestore	Kompaktné klastre
Triedenie pošty	Rozpoznanie ručného PSČ	Sken obálky alebo balíka	Triedy PSČ podľa krajín
Autonómne autá	Rozpoznanie objektov	RGBD dáta	Typy objek- tov na ceste